

uw kenmerk
uw brief van
ons kenmerk 20.031757
inlichtingen bij
doorkiesnummer

Bedrijfsvoering

De Raad

Stadhuis, Bogaardplein 15
Postbus 5305, 2280 HH Rijswijk
Telefoon 14 070
Fax (070) 326 10 10
stadhuis@rijswijk.nl
www.rijswijk.nl
iban BNG: NL15BNGH0285007424

betreft Resultaat 2019 en huidig financieel beeld

datum 14 april 2020
bijlage(n)

1. Inleiding
Met deze brief wordt uw raad geïnformeerd over de financiële situatie van de gemeente en het vervolgproces richting kadernota.
2. Kern informatie
Op 31 maart j.l. heeft het college de voorlopige jaarstukken 2019 vastgesteld ten behoeve van de eindejaarscontrole door de externe accountant. Het voorlopig rekeningresultaat 2019 is € 5,3 mln. nadelig. Op de lopende begroting 2020 is een tekort ontstaan van ruim € 3 mln., voornamelijk als gevolg van posten die doorwerken vanuit de jaarrekening, deze posten werken meerjarig door tot een bedrag van € 1,8 mln. Daar bovenop moet voor 2020 en verder ook rekening worden gehouden met financiële consequenties als gevolg van de corona uitbraak.
3. Gevolgen en/of vervolgtraject
Richting 1^e halfjaarrapportage en kadernota werkt het college maatregelen uit ten behoeve van een gezonde reguliere begroting. Politieke keuzes zijn gelet op het financiële beeld onvermijdelijk. De corona uitbraak is een uitzonderlijke en onvoorspelbare gebeurtenis, maatregelen en consequenties worden daarom apart gepresenteerd.

Het college geeft de raad in overweging het proces in aanloop naar de raadsvergadering van 7 juli op twee punten te wijzigen:

- de raadsbrede bijeenkomst over Rijswijk Buiten te verplaatsen naar het vierde kwartaal;
- de raadsbrede bijeenkomst over de Eneco opbrengst en het investeringskader uit te stellen tot na de zomer.

Belangrijke bestuurlijke momenten in dit proces zijn:

23 april bijeenkomst Algemeen Bestuur, Financiën en Veiligheid
25 mei vergadering auditcommissie
25 juni gezamenlijke forumvergadering
7 juli behandeling jaarstukken 2019 en voorjaarsnota in de raad

Toelichting financieel beeld

Het voorlopig rekeningresultaat 2019 is € 5,3 mln. negatief

Op 31 maart j.l. heeft het college de voorlopige jaarstukken vastgesteld voor de accountantscontrole. Het voorlopige rekeningresultaat 2019 is € 5,3 mln. nadelig. Dit is € 3,2 mln. nadeliger dan het verwachte resultaat bij de 2e halfjaarrapportage 2019. Hier werd uitgegaan van een nadelig resultaat van € 2,1 mln. De grote posten die het rekeningresultaat verder verslechterd hebben zijn de Gemeentefondsuitkering (decembercirculaire), de belastinginkomsten niet-woningen, dienstverlening en burgerzaken, afvalverwerking, jeugdzorg en overhead.

Uit de controle van de accountant kunnen correcties komen die het resultaat beïnvloeden. Daarnaast is er een lijst van posten groter dan € 100.000 die in april met de accountant wordt doorgenomen, Deze gaan het resultaat beïnvloeden.

Hierna wordt een tweede versie van de jaarstukken 2019 opgesteld.

Tekort 2020 is opgelopen tot boven € 3 mln.

Bij het opmaken van de jaarcijfers 2019 is een aantal tegenvallers geconstateerd die ook effect hebben op de begroting 2020. Daarnaast heeft het college de afgelopen periode een aantal besluiten genomen waarvoor nog dekking gevonden moet worden. Het financieel beeld in de lopende begroting 2020 laat daardoor nu al een tekort zien van ruim € 3 mln.

Oorzaken vooral exogeen

We geven meer uit dan begroot en de inkomsten vallen tegen. Het tekort van € 3 mln. bevat een aantal grote posten met een exogeen karakter: de decembercirculaire Gemeentefonds (-/- € 700K), belastinginkomsten niet-woningen (-/- € 500K), overbruggingscontract Jeugdzorg 2020 (-/- € 675K). Op deze posten kunnen we niet direct sturen, maar we moeten het effect ervan wel handelen.

In onderstaande tabel is het tekort 2020 nader gespecificeerd:

	2020	2021	2022	2023
Groenbeheerplan (endogeen)	-/- 300	-/- 300	-/- 300	-/- 300
Frictiekosten ontvlechting DSW (exogeen)	-/- 100			
Sloop Brandweerkazerne (endogeen)	-/- 130			
Belastinginkomsten niet-woningen (exogeen)	-/- 500	-/- 500	-/- 500	-/- 500
Gemeentefonds decembercirculaire (exogeen)	-/- 700	-/- 700	-/- 700	-/- 700
Overbruggingsovereenkomst Soc Domein (exogeen)	-/- 675			
Openbare verlichting (exogeen)	-/- 400	-/- 355	-/- 310	-/- 310
Diverse kleinere posten, per saldo	-/- 500			
Totaal	-/- 3.305	-/- 1.855	-/- 1.810	-/- 1.810
Saldo vastgestelde begroting	179	138	374	1.682

Financieel effect corona uitbraak is nog onzeker

Door de Coronacrisis is een groot deel van maatschappelijke en economische leven tot stilstand gekomen. Ook in Rijswijk worden de gevolgen van de getroffen maatregelen gevoeld. Inwoners, bedrijven, maatschappelijke instellingen en verenigingen zijn in korte tijd in acute financiële problemen gekomen – dan wel dreigen in de problemen te gaan komen. Hoewel de Rijksoverheid een behoorlijk noodpakket aan financiële maatregelen heeft samengesteld, wordt er ook een beroep op gemeenten

gedaan om steun te verlenen. Het gaat hier veelal om financiële steun: uitstel van betaling, compensatieregelingen, doorbetaling van declaraties en (gedeeltelijke) kwijtschelding.

Er zijn nog veel onzekerheden over de duur van de huidige 'intelligente lock down' en het macro economisch effect van de corona uitbraak op thema's als economische groei, werkgelegenheid en de overheidsfinanciën. De Rijksoverheid werkt nog volop aan de uitwerking van het noodpakket aan financiële maatregelen. Ook daar zitten nog veel onzekerheden in. Desalniettemin is er behoefte aan een eerste analyse van de mogelijke impact op de begroting van de gemeente.

Er is een eerste scenario uitwerking gemaakt van de mogelijke financiële gevolgen

Op basis van de vastgestelde begroting 2020 is een eerste scan gemaakt van de begrotingsposten die mogelijk geraakt worden. Gelet op alle onzekerheden die hierboven genoemd zijn (duur van de intelligente lock down, macro economisch effecten en compensatie van de Rijksoverheid) is ervoor gekozen de mogelijke financiële impact inzichtelijk te maken op basis van drie scenario's. De scenario's houden rekening met een financiële impact van 25%, 50% en 75% op de lopende begroting.

Een belangrijke kanttekening daarbij is dat de scenario's een indicatie geven van de *mogelijke* financiële impact. Het is niet zeker dat al deze effecten werkelijkheid zullen worden en in welke mate.

Mogelijk financieel effect reguliere begroting: tussen € 2 mln. en € 8 mln.

De posten uit de reguliere begroting zijn beoordeeld op gevoeligheid voor de corona uitbraak. Dit is een kwalitatieve beoordeling, gebaseerd op eigen inzichten en de verzoeken, berichten en geluiden die de gemeente tot nu toe bereikten. Dat leidt tot een bandbreedte van de mogelijke negatieve gevolgen tussen € 2 en € 8 mln.

Getracht is een zo volledig mogelijk beeld te schetsen, maar het is mogelijk dat zich in de nabije toekomst nieuwe of andere effecten voordoen. Daarbij nogmaals de kanttekening: onderstaande tabel geeft een indicatie van de *mogelijke* impact, hetgeen niet betekent dat al deze effecten zich ook daadwerkelijk in deze mate voor zullen doen.

x € 1.000,-	Begroting 2020	25%	50%	75%
Huurbaten maatschappelijk vastgoed	3.700	925	1.850	2.775
Verhuur derden overig	1.014	254	507	761
Erfpacht	692	173	346	519
Parkeeropbrengsten (excl. Vergunningen)	1.900	475	950	1.425
Leges vergunningen	1.465	366	733	1.099
Leges overig	952	238	476	714
Kwijtschelding belastingen	878	220	439	659
Subtotaal		2.650	5.301	7.951

Uit de bovenstaande tabel blijkt dat vooral de inkomstenkant gevoelig is voor effecten van de corona uitbraak. Aan de uitgavenkant is op dit moment beperkt sprake van extra corona gerelateerde uitgaven zoals bijvoorbeeld voor handhaving en matrixborden.

Corona uitbraak leidt ook tot een aantal specifieke risico's

Naast een mogelijk effect op de reguliere begroting leidt de corona uitbraak ook tot een aantal specifieke risico's. Deze zijn in onderstaande tabel opgenomen en worden onder de tabel kort toegelicht.

x € 1.000,-	Grondslag 2020	Impact light	Impact medium	Impact high
Dividend (Stedin/BNG)	1.237	1.237	1.237	1.237
Sociaal domein terugvordering Bijstand	pm	pm	pm	pm
Belastingen oninbaar 10/20/30% extra oninbaar	27.066	2.707	5.413	8.120
Rijswijk Buiten balanswaardering - afwaardering boekwaarde (verliesvoorziening)	150.000	0	7.500	15.000
SD: Jeugd (addendum in de maak) en GGD	16.000	pm	pm	pm
Subtotaal		3.944	14.150	24.357

Dividend

Er is een aanzienlijk risico dat we vanuit de deelnemingen Stedin en BNG geen dividend ontvangen. Bij Stedin is dit overigens niet direct corona-gerelateerd. Naast mogelijke dividendderiving bij deelnemingen kan ook sprake zijn van een extra bijdrage aan Gemeenschappelijke Regelingen zoals de GGD en DSW.

Terugvordering Bijstand

Er is een risico dat de corona uitbraak effect gaat hebben op de terugvorderingen die de gemeente heeft uitstaan van verstrekte bijstandsuitkeringen. Dit wordt thans beoordeeld en gekwantificeerd.

Belastingen oninbaar

Er is een risico dat het aantal oninbare belastingvorderingen toeneemt als gevolg van betalingsproblemen en faillissementen.

Rijswijk Buiten

Het is onzeker wat het uiteindelijke effect van de corona uitbraak op het sentiment op de huizenmarkt gaat zijn. Verwacht mag worden dat er sprake gaat zijn van vraaguitstel en dat zowel de vraag als het aanbod wat zullen krimpen. Onderliggend is er nog steeds sprake van krapte op de huizenmarkt. Een belangrijk deel van de geplande verkooptransacties in Rijswijk Buiten was al in januari en februari 2020 gerealiseerd. Tot nu toe is er slechts een handvol opties teruggegeven. Daarmee wordt op korte termijn geen groot financieel effect verwacht.

Mocht het sentiment op de huizenmarkt toch flink verslechteren dan kan de uitvoering 'on hold' gezet worden. Op de boekwaarde moet dan mogelijk een extra verliesvoorziening getroffen worden. De huidige boekwaarde is € 150 mln., op basis van de huidige inschatting is de boekwaarde ultimo 2020 teruggebracht tot € 110 mln.

Sociaal Domein

Door het bestuur van de GR is een addendum vastgesteld als richtlijn in deze bijzondere omstandigheden. De inzet van jeugdhulp en de daadwerkelijke invulling daarvan worden zowel door lokale contractmanagers als via het servicebureau gevolgd. Ook de toegangsorganisaties zijn nauw betrokken.

Voor het duiden van een eventuele financiële impact is er nu nog te weinig zicht op de ontwikkelingen binnen het zorglandschap van jeugd. De Rijksoverheid heeft gemeenten en zorgverzekeraars opgeroepen de jeugdzorg aanbieders financiële zekerheid en ruimte te bieden tot in elk geval 1 juni 2020 vanuit het oogpunt van zorg continuïteit. Daarnaast is er een risico dat de bijdrage voor de GGD opwaarts moet worden bijgesteld.

Coronamaatregelen

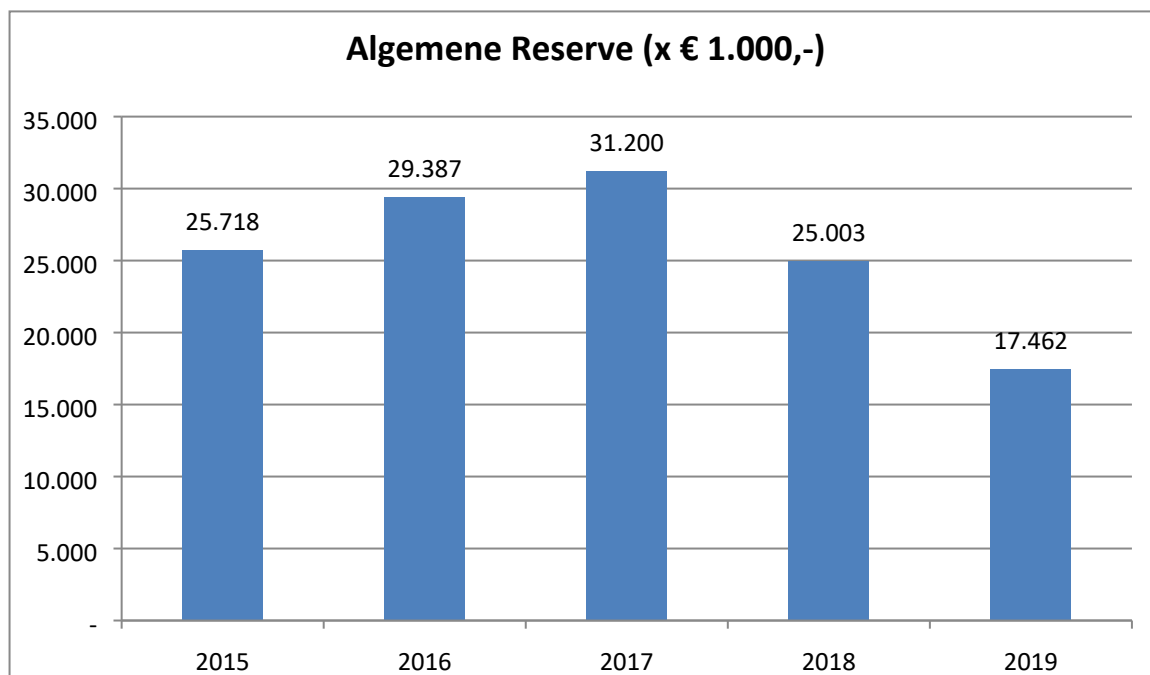
Tot slot zal er ook een effect ontstaan op de maatregelen die in de komende maanden nog genomen worden in het kader van de corona uitbraak, die al dan niet (gedeeltelijk) door het Rijk worden gecompenseerd.

Langere termijn effect corona op de overheidsfinanciën wordt uitgewerkt

Duur en omvang van het noodpakket van de Rijksoverheid zijn nog onzeker. Dat geldt ook voor de macro economische thema's als economische groei, werkgelegenheid en de omvang van de staatsschuld. Het CPB heeft hierover eind maart vier scenario's gepresenteerd. Vooral in de somberdere scenario's (corona uitbraak leidt tot een langdurigere en diepere recessie en grotere staatsschuld) kunnen meerjarig een nadelige invloed hebben op de gemeentefondsuitkering. Op basis daarvan wordt gewerkt aan een eerste doorkijk naar de effecten van de corona uitbraak op het meerjarig financieel beeld van Rijswijk.

Algemene Reserve

Het tekort 2019 is in de voorlopige jaarstukken ten laste van de Algemene Reserve gebracht. Het verloop van de Algemene Reserve is daarmee als volgt:

De Algemene Reserve heeft als doel risico's op te kunnen vangen (bufferfunctie). Door de tekorten van 2018 en 2019 staat de Algemene Reserve onder druk, de afgelopen twee boekjaren is € 12,8 mln. aan verliezen op de Algemene Reserve afgeboekt.

Over de Eneco opbrengst moet nog discussie plaatsvinden. In de aanloop naar de kadernota was hiervoor een proces ingeregeld. De corona uitbraak heeft dit proces doorkruist. Twee belangrijke uitgangspunten van het college zijn de financiële basis op orde en investeringen voor de toekomstbestendigheid van Rijswijk.

Maatregelen

Het college heeft een tijdelijke, slimme uitgavenstop ingevoerd tot eind mei. Doel is geen nieuwe onomkeerbare verplichtingen aan te gaan, tenzij sprake is van een wettelijke taak of de schade groter is dan wat het oplevert. Deze periode wordt benut voor het uitwerken van voorstellen om de reguliere begroting weer in evenwicht te brengen. Daarbij worden de jaarplannen van de organisatie betrokken. In deze jaarplannen zijn de activiteiten, doelen en plannen van de organisatie opgenomen, dit betreft oud en nieuw beleid. Wat twee maanden terug belangrijk leek hoeft dat nu door de gewijzigde omstandigheden immers niet meer te zijn. Bovenal wordt hiermee langs de lijn van de inhoud een expliciete keuze gemaakt wat we niet (of minder) gaan doen. En dat is nodig om de kosten te verlagen. Deze voorstellen worden daarna ter vaststelling voorgelegd aan de raad.

Het traject Transparant Begroten is opgestart om meer inzicht te krijgen in de opbouw van de begroting en de bestuurlijke keuzemogelijkheden inclusief effecten te duiden. De bestuurlijke keuzemogelijkheden

leveren op korte maar zeker ook langere termijn financiële wendbaarheid op. De ambtelijke oplevering van de resultaten ten behoeve van de voorjaarnota 2020 is voorzien in april en mei.

Corona maatregelen worden apart gezien

De corona uitbraak is een onverwachte en onvoorspelbare gebeurtenis. Het college hecht aan een gezond begrotingsevenwicht in de reguliere begroting, daarom worden de financiële effecten van de corona uitbraak apart gezien. De Rijksoverheid heeft een pakket noodmaatregelen van miljarden beschikbaar gesteld. De gemeente heeft beperkte middelen en kan daardoor beperkt als vangnet functioneren. Bovendien hebben de resultaten over 2018 en 2019 de veerkracht van de financiële positie al aangetast.

Het college wil haar verantwoordelijkheid nemen en haar inwoners, bedrijven, instellingen en verenigingen zo veel als mogelijk bijstaan in deze moeilijke en onzekere tijd. Zo heeft het college al besloten om voor elke betalingsverplichting aan de gemeente, uitstel van betaling te verlenen voor wie dat nodig heeft. Dit zal echter niet genoeg zijn en daarom is het van belang om te bepalen wat de gemeente Rijswijk aan financiële mogelijkheden heeft om steun te bieden waar het nodig is. In de Raadsinformatiebrief van 20 maart 2020 (IB 20.023660) heeft het college een aantal uitgangspunten geformuleerd die zij hierbij wil hanteren. Het opvangen van de financiële effecten van de corona uitbraak (voor zover niet door het Rijk gecompenseerd) kan op drie manieren worden vormgegeven:

- Ten laste van de reserves brengen;
- Ten laste van de exploitatie brengen; of
- Een combinatie daarvan.

Op dit moment zijn de financiële effecten van de corona uitbraak in grote mate onzeker. Richting kadernota zal er naar verwachting meer zicht zijn op de duur van de corona maatregelen en de financiële effecten en risico's. Het college gaat hierover dan ook bij de kadernota in gesprek met de raad. Ook de compensatieregelingen van het Rijk bevatten nog onzekerheden. In de regio trekken we gezamenlijk op om met het Rijk het gesprek te voeren over zowel de corona compensatie, als over de reguliere bekostiging van de gemeentelijke taken.

Vervolgproces

Als gevolg van de corona uitbraak geeft het college de raad in overweging een aantal aanpassingen in het proces richting kadernota aan te brengen:

- De raadsbrede bijeenkomst over de Eneco opbrengsten en het investeringskader kan door de lock down geen doorgang vinden. Het college geeft de raad in overweging dit na de zomer opnieuw te plannen.
- De stukken voor de raadsbrede bijeenkomst over Rijswijk Buiten zijn gereed, maar de bijeenkomst kan door de lock down geen doorgang vinden. Voorgesteld wordt de voorgenomen beleidsmatige behandeling van de GREX door te schuiven naar het vierde kwartaal van dit jaar. In het vierde kwartaal is er meer duidelijkheid over de effecten van de corona uitbraak op het sentiment op de huizenmarkt en op de waardering van Rijswijk Buiten. Door de beleidsarme GREX nu wel door B en W vast te stellen kan de accountant het document betrekken bij de controle op de jaarrekening.
- Het college heeft een tijdelijke, slimme uitgavenstop tot eind mei ingesteld. De komende periode wordt gewerkt aan voorstellen om de begroting weer in evenwicht te brengen, deze worden zo spoedig mogelijk ter vaststelling voorgelegd aan de raad.
- De manier waarop de 'schade' van de corona uitbraak opvangen wordt onderwerp van gesprek bij de kadernota.

De accountantscontrole op de jaarrekening 2019 en het uitwerken van de voorjaarsnota 2020 (1^e halfjaarrapportage en kadernota) gaan vooralsnog door conform planning. Drie kanttekeningen daarbij:

- Vanuit H10 is bericht ontvangen dat niet alle zorgaanbieders tijdig hun gecontroleerde en gewaarmerkte verantwoording 2019 kunnen indienen als gevolg van de corona maatregelen. Dit kan gevolgen hebben voor het proces van de accountantscontrole en/of het accountantsoordeel.

- In de uitvoering van het opstellen van de voorjaarsnota ondervindt de organisatie hinder van de corona maatregelen. Het thuiswerken maakt de afstemming over het cijferbeeld er niet makkelijker op.
- Voor de corona maatregelen die in voorstellen opgenomen zijn, is naast het versterkte financiële toezicht in de reguliere advieslijn, ook een aparte toezichtlijn ingesteld. De effecten van maatregelen worden apart gemonitord en in het project Transparant Begroten meegenomen.

Overigens heeft zowel de Provincie als de commissie BBV aangegeven dat er rekening zal worden gehouden met (mogelijke overschrijding van) wettelijke deadlines voor het opleveren van P&C-stukken in verband met de Corona uitbraak.

Zoals hierboven al eerder aangegeven zijn veel financiële effecten op allerlei niveaus en voor burgers, bedrijven en overheden afhankelijk van hoe de corona uitbraak wordt aangepakt, met welke maatregelen, en hoe lang dat gaat duren. Daarbij speelt de snelle verandering van de situatie mede een rol: wat ten tijde van het opstellen van deze brief nog actueel is, kan enkele weken later al in een ander licht gezien worden.

De financiële situatie wordt in ieder geval – ook op afstand – zowel met betrekking tot de lopende begroting, als met betrekking tot de “corona maatregelen” goed in de gaten gehouden, juist vanwege de snelheid en onvoorspelbaarheid van de verandering van de huidige situatie.

Met vriendelijke groet,

burgemeester en wethouders,
de secretaris,

de burgemeester,

P.M. Schuit

drs. M.J. Bezuijen

Bijlage(n):
geen